

MIROŚLAW KOWALSKI
Uniwersytet Zielonogórski

ZESPÓŁ TEORII WYCHOWANIA

Zespół został reaktywowany w dniu 19 lutego 2009 roku w Łodzi i należy do najmłodszych Zespołów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN. Był kierowany przez **prof. dra hab. Bogusława Śliwerskiego** (do listopada 2012 roku), dra hab. prof. UZ. Mirosława Kowalskiego (sekretarza – do listopada 2012 roku; obecnie przewodniczącego); dr hab. Alinę Wróbel (sekretarza – od listopada 2012 roku). W momencie powoływania Zespół liczył prawie 30 osób. Obecnie może się poszczycić 51 członkami. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele różnych ośrodków akademickich, środowisk naukowych, teoretycy i praktycy.

Istotą reaktywowania działalności Zespołu było przekonanie, iż prowadzenie zajęć z zakresu teorii wychowania wymaga wymiany doświadczeń i wzajemnego wsparcia merytorycznego oraz metodycznego. Treści kształcenia z tej subdyscypliny wiedzy pedagogicznej występują bowiem w zakresie wiedzy podstawowej i kierunkowej, jaka obowiązuje w akademickiej edukacji na kierunkach pedagogika i pedagogika specjalna. Obok tak kanonicznych subdyscyplin, jak historia wychowania czy pedagogika ogólna wymagają od nauczycieli akademickich nie tylko wysokich kompetencji merytorycznych, ale także metodycznych, by starać się łączyć wiedzę naukową z praktyką wychowawczą. Twórczą obecność – podkreślającą sens i zakres jego działania przy KNP PAN – Zespół zaznaczył w obszarze: dydaktyki akademickiej (m.in.: wymiana doświadczeń, programów kształcenia, materiałów pomocniczych do zajęć); badań naukowych (m.in.: publikacje naukowe, czasopisma, książki; bibliografie rozpraw naukowych z teorii wychowania; – recenzje i promocja artykułów naukowych; konferencje naukowe – seminaria); praktyki wychowawczej (m.in.: komentarzy polityki oświatowej w sprawach wychowania; monitorowania kluczowych w sferze publicznej problemów wychowawczych; diagnostyki procesu socjalizacji i wychowania).

Zatem, mając powyższe na uwadze, trudno jest w kilkudziesięciu zdaniach przybliżyć pełny obraz różnych form wieloletniej działalności (debat, spotkań, konferencji, seminariów itd.) Zespołu Teorii Wychowania. Poniżej – w sposób bardzo ogólny – zaprezentowane zostały tylko najistotniejsze formy aktywności Zespołu.

Wspólnym przedsięwzięciem członków Zespołu były cykle wykładów otwartych, które w założeniu służyć miały wymianie myśli naukowej między różnymi ośrodkami akademickimi zajmującymi się problematyką teorii wychowania. W ciągu ostatnich pięciu lat prelekcje wygłosili m.in.:

- prof. dra Toshiko Ito (Uniwersytet Mie w Japonii) pt. *Religijność jako niezastąpiony składnik japońskiej koncepcji kształcenia – ciągłość i zmiana*;
- dr hab. prof. UW r Wiktor Żłobicki (Uniwersytet Wrocławski) pt.: *Ukryty program edukacji (między manipulacją a propagandą)*;
- dr Ryszard Małachowski (Uniwersytet Zielonogórski) pt.: *Biografia w badaniach historyczno-pedagogicznych i psychologicznych; Miłość jako podstawowa wartość i przedmiot historyczno-wychowawczej debaty w XXI wieku; Polemologiczne inspiracje w wychowaniu – ujęcie cywilizacyjno-kulturowe*;
- dr hab. prof. WSB Mariusz Jędrzejko (WSB w Dąbrowie Górniczej) pt.: *Nowe narkotyki – zjawisko i zagrożenia (perspektywa pedagogiczna)*;
- prof. dr hab. Naděžda Pelcová (Uniwersytetu Karola w Pradze) pt. *Wychowanie do odwagi – odwaga do wychowywania*.

W przyszłości będziemy dążyć do poszerzenia kręgu odbiorców wykładów, tak by stały się one rodzajem forum nie tylko umożliwiającego wymianę myśli i refleksji naukowych między różnymi środowiskami akademickimi i naukowcami skupionymi na różnych obszarach wiedzy pedagogicznej, okazją do prezentacji prowadzonych lub zakończonych badań, ale też miejscem spotkań teoretyków wychowania z przedstawicielami oświaty, kultury i polityki społecznej.

Owoce działalności Zespołu było także powołanie do życia Elektronicznego Biuletynu ZTW, który był źródłem komunikatów o pracach Zespołu, jak również miejscem wymiany informacji o organizowanych prelekcjach, spotkaniach, konferencjach i sympozjach. Łącznie wydano 48 numerów biuletynu.

W ciągu pięciu lat działalności Zespół Teorii Wychowania był organizatorem otwartych posiedzeń/spotkań naukowych (z referatami naukowymi) współorganizatorem lub patronem honorowym konferencji naukowych. I tak członkowie Zespołu aktywnie zaangażowani byli m.in. w następujące spotkania:

- posiedzenie/spotkanie naukowe (ChAT – 19 marca 2012). Główne obszary dyskursu dotyczyły: pedagogiki jako nauki i kierunku kształcenia. Referat wygłosił dr Rafał Włodarczyk – *Interdyscyplinarność i transdyscyplinarność pedagogiki*;
- posiedzenie/spotkanie naukowe (UKSW – 4 listopada 2012). Dyskurs dotyczył pedagogicznych implikacji kategorii refleksyjności oraz etyki zawodowej nauczycieli akademickich (w przypadku nauk społecznych/humanistycznych) w aspekcie pracy z dzieckiem oraz uczciwego funkcjonowania w świecie badaczy-naukowców z zachowaniem odpowiedniego szacunku, uczciwości, prawdomówności. Referaty wygłosili ks. dr hab. prof. nadzw. Paweł Prüfer – *Socjalizacja i wychowanie z perspektywy socjologii refleksyjnej*; dr hab. prof. UWM Hanna Kędzierska – *Etyczny wymiar badań dzieci /i z dziećmi/*; seminarium naukowe *Wokół życia duchowego. Myśl pedagogiczna Bogdana Nawroczyńskiego i jej współczesne implikacje*, Łódź, 5 listopada 2014 roku, Organizatorzy: Kate-

dra Teorii Wychowania, Wydział Nauk o Wychowaniu UŁ. Celem seminarium było: przywołanie kategorii pojęciowych stanowiących rdzeń myśli B. Nawroczyńskiego i ich pedagogicznych implikacji; rozpoznanie i wskazanie potencjału istniejącego w ideach pedagogicznych sformułowanych przez B. Nawroczyńskiego oraz próba naszkicowania paradygmatycznych ram określających tożsamość myśli pedagogicznej B. Nawroczyńskiego.

Ogromnym sukcesem działalności Zespołu było także powołanie do życia półrocznika „Studia z Teorii Wychowania”, którego redaktorem naczelnym został prof. dr hab. Bogusław Śliwerski. Obecnie w skład Redakcji czasopisma wchodzi: dr hab. prof. ChAT Bogusław Milerski – zastępca redaktora naczelnego dr hab. prof. ChAT Renata Nowakowska-Siuta – zastępca redaktora naczelnego dr Joanna Koleff-Pracka – sekretarz redakcji, Stefan M. Kwiatkowski (koordynator redakcji tematycznych). *Studia z Teorii Wychowania* są płaszczyzną prezentacji rozpraw, wyników badań naukowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych wolną od ortodoksyjnych przekonań, ukazującą szerokie, interdyscyplinarne *spectrum* problemów kształcenia i wychowania (m.in. wychowanie w praktyce; teoretyczne podstawy wychowania w szkolnictwie wyższym), eseje pedagogiczne. Ukazuje interesujące i nowatorskie rozwiązania metodyczne z zakresu pedagogiki i innych dyscyplin, zamieszcza bibliografie tematyczne, recenzje i sprawozdania z konferencji naukowych. Wydawcą czasopisma jest Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie. Do chwili obecnej ukazało się sześć tomów (jedenaście numerów) czasopisma, które indeksowane są w bazach: *The Central European Journal of Social Sciences and Humanities* (CEJSH) oraz *The Central and Eastern European Online Library* (CEEOL). Za publikację w *Studiach z Teorii Wychowania* Autor otrzymuje 6 punktów.

W ramach działań promujących osiągnięcia teorii wychowania, należy zaliczyć również:

- aktywne uczestnictwo przedstawicieli Zespołu Teorii Wychowania w pracach (gremiach) lokalnych czy też centralnych zespołów eksperckich i doradczych, działających zwłaszcza w strukturach instytucjonalnych edukacji;
- podejmowanie działań na rzecz wspierania rozwoju młodej kadry naukowo-dydaktycznej (w szczególności z mniejszych ośrodków akademickich) związanej już z dyscypliną – pedagogika poprzez uzyskany stopień doktora i angażującej się w proces edukacji na potrzeby praktyki wychowawczej.

W najbliższej przyszłości Zespół Teorii Wychowania przy KNP PAN będzie kontynuować dotychczasowe formy aktywności. Planuje również nowe inicjatywy. Jedną z nich ma stać się Naukowe Forum Wychowawcze. Jest to propozycja spotkań (co 3 miesiące) w różnych ośrodkach akademickich, na które byliby zapraszani pedagodzy z wszystkich uczelni wyższych w Polsce, zwłaszcza jednak ci, którzy są na początku drogi naukowej. Byłyby one inicjatywą o charakterze integracyjnym inspirującą do wymiany myśli pomiędzy naukowcami skupionymi na różnych obszarach wiedzy pedagogicznej. Stanowiłyby też okazję do prezentacji prowadzonych lub zakończonych badań własnych.

Na koniec wyrażam ogromne podziękowanie i wdzięczność – po pierwsze – władzom rektorskim i dziekańskim uczelni, które stworzały nam znakomite warunki do wspólnego debatowania, prowadzenia sporów naukowych, wymiany doświadczeń oraz – po drugie – współtworzącym Zespół naukowcom za to, że starali się łączyć siły twórcze w rozwiązywaniu problemów naukowych służących praktyce pedagogicznej w oświacie i różnych środowiskach wychowawczo-edukacyjnych. Wyrażam ogromną wdzięczność prof. Bogusławowi Śliwerskiemu za wszelką pomoc, zrozumienie, wspomaganie swoim doświadczeniem i nieprzekładalną na nic OBECNOŚCIĄ.